

Liturgie van de paaswake, onderdeel van het paastriduüm

Het paastriduüm is eigenlijk één viering, die met het kruisteken op Witte Donderdag begint en met het kruisteken aan het eind van de paaswake op zaterdag wordt afgesloten.

* Op Witte Donderdag herdenken we dat Jezus de Eucharistie instelde tijdens de maaltijd van het joodse paasfeest, dat hij samen met zijn leerlingen vierde. Na afloop gaat Hij hen voor naar de Hof van Olijven, waar Hij hun vraagt met Hem te waken en te bidden.

* Op Goede Vrijdag herdenken we dat Jezus zich gegeven heeft op het kruis tijdens de kruiswegviering 's middags en in de woord- en communieviering met het lijdensverhaal 's avonds. Deze viering eindigt in stilte; de altaartafel blijft leeg achter en wordt pas tijdens de paaswake weer ingericht.

* De hele (Stille) zaterdag houdt deze stilte aan om de zwaarte te voelen van de duisternis van Goede Vrijdag. Ze wordt pas verbroken tijdens de viering van de paaswake op zaterdagavond. Een uitvaart op Stille zaterdag is altijd een woord- en gebedsviering: er is geen viering van de Eucharistie en de communie wordt niet uitgereikt.

Paaswake

De avond en de nacht van de paaswake worden volgens een oud joods gebruik wakend doorgebracht ter ere van de Heer (Ex. 12, 42).

Christenen geven gehoor aan de aansporing van het evangelie om de lampen brandende te houden als mensen die wachten op de terugkomst van hun Heer (Lc. 12, 35 e.v.). Als Hij ze bij zijn komst wakend aantreft, worden ze aan zijn tafel genodigd. Tijdens de paaswake wachten we in de duisternis op de komst van het Licht van Christus.

De paaswake kent een aantal vaste rituelen.

1. Lichtritus

Pasen is het joodse feest van de uittocht uit Egypte én een zonnwendefeest om te vieren dat het licht terugkomt na de duisternis. Ook de eeuwenoude paasvuren worden om die reden ontstoken. Het gebruik is - vergeestelijkt - in de liturgie opgenomen. De paaswake begint daarom altijd pas als het donker is.

Op het kerkplein wordt een vuur aangemaakt, dat de priester zegent en gebruikt om de paaskaars aan te steken. De kaars is (of wordt door de priester) voorzien van een kruis met boven en onder respectievelijk de Griekse letters alfa en omega (begin en einde). In de hoeken om het kruis staan de cijfers van het jaartal. Vijf wierookkorrels herinneren aan de kruiswonden van Jezus. De brandende paaskaars is het teken van de opgestane Heer, het opgegane Licht.

De kaars wordt de donkere kerk binnengedragen, waarbij priester, diaken of cantor *Licht van Christus* zingt. De aanwezigen antwoorden: *Wij danken God*. Dit wordt midden en daarna vóór in de kerk herhaald. Ondertussen steken acolieten de kaarsen van de aanwezigen aan, waardoor het licht zich in de kerk verspreidt. Vóór in de kerk wordt de paaskaars op de kandelaar gezet en bewierookt. Daarna wordt de paasjubelzang *Laat juichen...* gezongen.

2. Dienst van het woord

Vóór de dienst van het woord begint, doven alle aanwezigen hun kaars en gaan ze zitten. Het voorlezen van het woord van God vormt de basis van de paaswake. Van de zeven teksten uit het OT in het lectionarium moeten er minstens drie gelezen worden. Ze gaan alle over de grote daden die God vanaf het begin voor zijn volk heeft verricht. Voorbeelden:

- * het scheppingsverhaal (Gen.1);
- * Abraham moet Isaäk offeren (Gen. 22);
- * Mozes trekt met het joodse volk door de Rode Zee (Ex.14);
- * God belooft het Nieuwe Verbond (Jes. 55).

Op elke lezing volgt een psalm als antwoord van de gelovigen op het woord van God.

Na de laatste lezing en psalm uit het OT gaan de lichten aan en worden de kaarsen op het altaar aangestoken. Voor het eerst in weken klinkt weer het *Gloria*, onder klokgelui of het rinkelen van bellen, gevolgd door de lezing uit Paulus' brief aan de christenen van Rome (Rom. 6, epistel). Daarna volgen het paasevangelie (Mc. 16: Jezus die gekruisigd is, is verrezen) en de preek.

3. Viering van het doopsel

Tijdens de paaswake vindt de zegening van het doopwater plaats.

Eventueel ontvangen kinderen het sacrament van het doopsel. De dopeling wordt, 'in Christus' gedoopt, opgenomen in zijn gemeenschap. Als er volwassenen gedoopt worden, ontvangen ze tevens het sacrament van het vormsel.

De opgestane Heer neemt de gedoopten mee op hun tocht door het leven, een weg die Hij zelf is gegaan, ook die van het lijden en de dood.

Het is ook de weg van de vele heiligen die ons tot voorbeeld dienen. Om die reden wordt de litanie van alle heiligen gezongen. Alle aanwezigen hernieuwen daarna met de brandende kaars in de hand de belofte van trouw aan het doopsel. De rite van het doopsel wordt afgesloten met de voorbeden.

4. De Eucharistie

Daarna wordt de Eucharistie van de verrezen Heer gevierd alsof deze nooit eerder is gevierd: alles wat op het altaar gebruikt wordt, is nieuw: kaarsen, wijwater, hosties (in deze viering geconsacreerd). De Godslamp wordt weer aangestoken, nu aan de nieuwe paaskaars.

Paasperiode

De periode van Pasen duurt zeven keer zeven dagen. (Zeven als het getal van de volheid.) Dan wordt de paaskaars gedooft; een nieuwe wordt pas in het volgende liturgische jaar aangestoken. Op de vijftigste dag is het Pinksteren, waarin we herdenken dat de H. Geest neerdaalde over de apostelen.